

Amerika Esperantisto

American Esperantist

Entered as second-class matter May 15, 1913, at the Postoffice at West Newton Station, Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879.

Published Monthly by

THE AMERICAN ESPERANTIST COMPANY (Inc.)

WEST NEWTON, MASS.

ONE DOLLAR A YEAR Eksterlande \$1.25 (Sm. 2.50) SINGLE COPY TEN CENTS

Mallongaj verkoj, tradukadoj kaj novaĵoj ĉiam prefere akceptitaj. Oni ne resendas neakceptitajn manuskriptojn, se la sendinto ne kune sendis la resendpagon. La Redakcio konservas por si la rajton korekti manuskriptojn laŭbezone.

Oni donos la preferon al manuskriptoj skribitaj skribmaŝine.

Vol. 16

October, 1914

No. 2

EL LA REDAKCIA SANKTEJO

Dum multaj jaroj la A. E. Kompanio — akcia kompanio, organizita por komerca projekto, — subtenis, reklamis, kaj sin permesis, per la gazeto "Amerika Esperantisto" esti la voĉo kaj propagandilo por la Esperantista Asocio de Norda Ameriko. Dum direktoroj kaj oficistoj por la Kompaniaj aferoj iris kaj foriris, ili neniam sangis tiun arangon. Ĉi tiuj diversaj oficistoj, laborante tute en harmonio kun la oficistoj de la Asocio, ne dum unu momento hezitis en sia misio dissemi la ideon ke ni ĉiam laboru por la organizacio, — la organizita movado en Ameriko, — kiun ni nomas la Esperantista Asocio de Norda Ameriko. Dum la tempo kiam ni senĉese propagandadis por la Asocio, gajnis membrojn por ĝi, kaj libere donis al ĝi, pagojn en Amerika Esperantisto, — kiu agis kiel ĝia oficiala organo, — por avizoj kaj propagandado, ni certe

ne intencas ian rekompencan krom ke nia afero tiamaniere progresu kaj prosperu. Rezulte, EANA de malgranda kaj malforta infano jam kreskis ĝis bonega largeco. Per aro da fidelaj anoj ĉiam pligrandiganta, kaj oficistaro kiu ĉiam pripensas pri ĝiaj bonstato kaj antaŭenirado, ni estas dankemaj ke fine ĝi povas stari sole, kaj preni lokon inter aliaj unuaklasaj naciaj organizacioj.

Sed, — kio estas al la Kompanio, — la subtenanto de la oficiala organo de EANA, kaj la portanto de la elspetoj kaj mehanikaj detaloj de nia movado — kio? Pro la terura militigo en Eŭropo, kaj aliaj kaŭzoj, la Kompanio subite ricevis halton je siaj laboroj. Nia importado de fremdaj Esperantaj libroj kaj nia abonlisto de fremdaj abonantoj, — kiu dum la pasinta jaro multe kreskis, kaj estis grava parto de niaj aferoj, — subite

ĉesis, nia subtenado el ĉi tiuj devenoj ricevanta severan ekskuon. Tamen niaj **elspezoj** daŭras kiel antaŭe spite de la fakto ke la enspezoj iom haltigis. Multaj bonkoraj individuoj, kun realizado de la faktoj, tuj helpis nin plilargigi nian Usonan abonliston, kaj aliaj promesis al ni tian helpadon. Ni dankas ĉiujn, sed — estas certaj ke nun estas la ĝusta tempo por firmigi kun EANA, tiamaniere kiel vi vidas en la "Oficiala Fako" de ĉi tiu numero. Al la Asocio ni transdonas ĉiujn pagojn de la gazeto por oficiala uzado kaj propagandado. Por nia Asocio, la gvidanto de nia movado en Ameriko, ni petas vian daŭrigatan subtenadon. Nuntempe, la plej bona propagando kiun vi povas oferi al nia kara afero estas ke vi skribu al la EANA Sekretario kaj sciigu lin pri via intereso kaj kunlaborado je ĉi tiu agado. La alvoko estas al fidelaj anoj de EANA, — legantoj de nia ga-

zeto. — kaj al niaj fidelaj legantoj kaj abonantoj, kiuj eble jam ne aligis al la Asocio. Je ĉi tiu krizo en niaj mondaferoj, kiam niaj alilandaj fratetoj sin turnas al ni, kaj kun timo en la koro pro la sorto de nia sankta afero, petas ke ni faru nian devon al la verda standardo en la horo de malĝojo. — ĉu ni povas kontraŭstari? Pripen-su! Jen estas la oportuno, la okazo kaj la tempo!

La A. E. Kompanio — komerca organizacio, — neniam plu petas de vi, subtenadon aŭ helpon, sed la **Esperantista Asocio de Norda Ameriko**, la Espero de nia sankta afero en Ameriko, kaj nuntempe la sola nacia organizacio kies paca verda standardo flirtas sub alia pacstandardo de ruĝ-blank-blua, postulas de vi pruvon pri via lojaleco, kaj respondon al sia pacbatala kriego:

CU VI ESTAS KUN NI?

PRACTICAL DEMONSTRATIONS OF ESPERANTISM

My experiences in Europe, immediately before and after the outbreak of war, are eloquent of the practical use of Esperanto

Altho I had been interested in Esperanto for some years I had no intention of putting it to a practical use when I went to Europe this summer.

I had had a very enjoyable time at the Esperanto Congress in Washington and thought that as long as I was in Europe I would make an effort to be at the Paris Congress. Letters to several European Esperantists with whom I had exchanged post cards, brought cordial offers of assistance and some even asked to entertain me in their house.

After spending some weeks on the Continent, I left my trunk in Paris and went over to London, intending to return for the Congress.

As August second drew near, I wrote to Mrs. Dinslage an English Esperantist whom I had met in Washington. Mr. and Mrs. Dinslage live in Hertfordshire about 24 miles from London. Upon receipt of my letter Mrs. Dinslage came up to London and insisted that I go home with her.

I had been in England before, and

had heard of the charms of the English country life, but it seemed to me that I never experienced real peace until I went to this beautiful English Country Place. The estate was surrounded by the usual hedge. Beautiful laurel and holly hedges separated the orchard and vegetable garden from the tennis lawn, croquet ground and flower gardens.

On the fatal August 1st, Saturday, I started with Mr. and Mrs. Dinslage for Paris after being assured by several tourist agencies that the war scare was all "Talk." We reached Paris at midnight only to be informed that war had been declared at five o'clock and that all foreigners should be out of the city by midnight on Sunday. The hotel where my English friends had engaged accommodations was filled and I went to another hotel with a party of Esperantists. Most of these were Scotch, but there was one Frenchman, and also a Mr. and Mrs. Simpson of London whom I had met in the London station. At the ho-

tel there was nothing for us to eat, the servants having already been called to the colors. About one o'clock we found a street cafe where they sold us a cup of tea and a ham sandwich, the last they had. We then walked across Paris to the Esperanto headquarters. It was now 2 A. M. and the doors were locked. From a cafe across the street one of the party called up the Congress Secretary and asked his advice upon our remaining a few days in Paris. He said that if we had plenty of both time and money it would undoubtedly be an interesting experience, but otherwise he advised us to leave Paris at the first opportunity.

From now until 4 A. M. we were on the streets. Everything was very quiet although there were occasional small crowds singing the "Marseillaise" as they walked along. The few cabs about, were all engaged in carrying army officers to their posts.

At 6 A. M. after less than two hours rest, I was out again and this time alone. My intention was to catch the first train to London, and I had to get my trunk to the station.

When I finally reached the ticket window I was told that "gold only" was accepted. My heart almost ceased to beat and a feeling of utter helplessness came over me, for 10 francs was all I had in gold and the fare even 2nd class was 37.50 francs. There were many Americans all about me but no one offered to buy my ticket and it was to a German Esperantist I now became indebted. He loaned me the gold I lacked to buy my ticket to London.

With my ticket in my possession I next endeavored to check my trunk. Another shock awaited me. No baggage except that belonging to the army was being carried!

What was I to do? My brother some years ago while studying in Paris had lived with a French family in the Latin Quarter, and to get my trunk to them was my only hope. With great good fortune I succeeded in getting a taxi, and while others were waiting in vain for a cab on almost every corner, I crossed the city to the Latin Quarter near the Luxembourg Gardens. Here with the good family Loiseau, at 29 rue Cassette, I left my trunk and hurried back to the Gare St. Lazare, worked my way into the crowds and reached the train

platform only to have the heavy iron gratings closed in front of me.

"Oh, please let me through," I pleaded of the guard. "My friends I believe are on this train." "Let me through also," pleaded an elderly woman back of me. "My friends have gone through, and they have my money and ticket." The guard, however, was open to no pleadings.

Back of us the crowds increased. Before long there must have been more than a thousand people waiting for the next train for Dieppe which was due to leave in two hours. As no one knew from which platform the train would leave, we were truly one surging mob.

At 11.30 I got near enough to the platform to catch a train and after numerous delays and a weary wait of eight and one half hours on the quay at Dieppe, I got a boat at 1.30 A. M. and reached London at 11 A. M. on Monday, August third. In the 48 hours I had had but the ham sandwich and the cup of tea in Paris, and a cheese sandwich on the dock at Dieppe.

When I left the boat at New Haven an Esperantist asked if I had seen the war news. I replied "No," that I did not have money enough to buy a paper. In my pocket were just 45 French centimes (less than 10 cents). He disappeared a minute and returned with a paper and also handed me two shillings in English money (50 cents). Once more my heart was filled with gratitude toward Esperantism — especially when I learned that by a special decree, the bank-holiday in London which ordinarily would have ended on Monday, had been extended until Friday, and during this interval neither letters of credit, travelers checks, tears nor profanity could obtain English gold from any source.

I went to the place where I had stayed in London before going to visit my Esperanto friends. They found me there a few days later and insisted that I go home with them and remain until I could get a passage to America.

At the headquarters of the British Esperanto Association, where I went nearly every day while in London, I met people of various nationalities, each of whom had a thrilling tale to tell.

Mr. Mudie, President of the British

Esperanto Association, very kindly offered to bring my trunk over from Paris, but I left London before it was safe to take luggage over, and my trunk is still in Paris.

I met Americans everywhere and they were friendly and charming, but it was the Esperantists who smoothed the really rough places in my trip.

Grace Randolph,
Niagara Falls, N. Y.

.....I was in Paris when war was declared, and I would like to give you an instance of the value of an Esperantist friendship. For several years I have been corresponding in Esperanto with a professor in the Sorbonne who is working in my own subject — physics. This summer I looked forward to meeting him at the Congress and we had planned to be together a great deal. I arrived in Paris the day that war was declared and he went to the station to meet me, missing me in the crowds and confusion. The next day he came to see me and when he learned that I

could not cash my checks, insisted on advancing me some money. Then he took my wife and myself out to lunch, and we had a most delightful time. All this would have been kind and gracious at any time, but when one considers that he was expecting at any instant to receive orders to go to the front, that his wife was not at all well, that he had about three days in which to arrange all his affairs, and that he lived in a suburb about fifteen miles from Paris, one sees that an Esperanto friendship may be a very real friendship. One rather wonders whether several thousand such bonds would not be more effective in preserving world peace than neutrality treaties, arbitration treaties, proof that war is uneconomic, calculations of the number of ploughshares which could be made from a Krupp gun, or any other purely intellectual appeal. ("Truer words were never spoken" Ed.)

James C. Sanderson
Minneapolis, Minn.

KRONIKO NORDAMERIKA

Dum la pasintaj semajnoj, la jenaj tagjurnaloj enhavas valorajn artikolojn pri la internacia lingvo:

La "Niagara Falls Gazette" kiu, en longa intervjuo kun F-ino Grace Randolph, okaze de ŝia reveno el Eŭropo, rakontis pri ŝiaj spertoj tie, inter kiuj estis spertoj kun samideanoj kaj provoj de la utileco de Esperanto. La artikolo sin pravas bona reklamo por nia afero.

La "Perth Amboy Evening News" (Perth Amboy, N. J.) per la samideano-redaktoro, S-ro J. Logan Clevenger, eldonis tre valoran redaktan artikolon rilate al la neceseco de internacia lingvo principe montrita per la nuntempa militigo, kaj la evidenta antaŭenirado kaj propaganda efiko kiujn nia movado ricevos de la militigo. Ni gratulas al amiko Clevenger pro la bona esprimado de ŝiaj opinioj rilate al nia afero kaj pro la propagando kaj intereso kiujn lia artikolo gajnos al ni.

En la "Kentucky Post" (Covington, Ky.) aperis bona propaganda artikolo,

intervjuo kun S-ro Becker, delegito el Cincinnati al la Sepa. Oni metis multajn bonkonatajn kaj plenvalorajn faktojn antaŭ la legantaro, kaj ankaŭ donis la nomon kaj adreson de la A. E. Ko. por ke interesuloj povas ricevi pluan informon. Ni ricevis multajn informpetojn rezulte, kaj donante ilin al la Cincinnati Esperanta Societo, ni esperas ke la klubo gajnos multajn novajn anojn.

TILDEN, NEBR. La propaganda por nia afero inter la Kristana Celada Laborantaro ĉi tie daŭrigas senhalte. Je la Stata Kunveno de la Nebraska K. C. Unuigo, por la kvara fojo Pastro C. P. Lang gvidis Esperantan kurson, kaj kondukis Diservon per la Internacia Lingvo.

DETROIT, MICH. La loka societo jam kreskis tro rapide por sia kunvenloko, kaj devis transloĝi al alia pli granda klubejo. Ili nun kondukas kunvenojn kaj gvidas kursojn en Esperanta Ambro, 505 Breitmeyer Bldg. Nia korespondanto sciigas nin ke la tuta ambro estas verda kaj aspektas tute

Esperanta. Luksa biblioteko enhavas pli ol 200 librojn. Ĉe la solena malfermo de la nova klubejo oni elektis oficistojn kaj faris planojn de propagandaj metodoj. Ili jam disdonis diversajn flugfoliojn kaj presmaterialon

por reklamo de nia Asocio kaj la Germana Esperanta Unuiĝo. La agema oficistaro estas jene: S-ro O. Pochlman, Prez.; S-ro E. Sievers, Del. por la Stato; kaj S-ro A. Schwarzenzer, Sek.-Kas.

THE ESPERANTO ASSOCIATION OF NORTH AMERICA

Central Office, Newton Centre, Mass. C. H. Fessenden, Sec.

OFFICIAL COMMUNICATIONS

E. A. N. A. and the MAGAZINE

I wish to urge careful consideration of the proposed plan regarding the taking over of **Amerika Esperantisto** by the Association. In the judgment of the officers and Executive Committee this action is imperative to maintain the efficiency of the Esperanto movement in this country.

The stockholders of the magazine have been most liberal, meeting us more than half way in donations of their holdings to E. A. N. A. and our members should now do the rest by

providing the funds wherewith to buy the needed balance to give us control. Holders who have already made large donations stand ready to sell the necessary amount on fair terms. If we fail in securing this stock, the subscriptions already received go for naught, as E. A. N. A. must own a majority or the whole affair fails of accomplishment.

Which shall it be, success or —?

J. D. HALLMAN,
President E. A. N. A.

AN IMPORTANT ENGAGEMENT

The Esperanto Association of North America and the American Esperantist Company have been working together under the same roof for a number of years and during that time have become very much attached to and dependent upon each other. In the opinion of the officers of both organizations, after long and careful deliberation and conference, the time has come when they should be more closely united both for more economical management and for more effective mutual work. Considerable private capital has been invested in the Company and while **Amerika Esperantisto** has been freely at the disposal of the Association it has been so by courtesy

rather than by right. The profits, if any, of the Company have gone to private individuals and its management of necessity has been for the benefit of the stockholders first and the Association next.

The very existence of the Association depends upon the success of its official publication and its very general circulation among its members and the Esperantists of Usono. The officers of the Association feel very strongly that it should own and control its own magazine and to this end have placed the matter before a number of the principal stockholders of the Company who without a dissenting voice are of the same opinion. It

has been decided that it is wise and expedient for the Association to secure a controlling interest in the Company and to that end it is necessary for the Association to acquire stock to the value of some \$1600. Personal correspondence has already secured over \$1000, either in cash or in stock, and we feel that we are now justified in making a general appeal to the membership of the Association for subscription of the balance.

It has been pretty clearly demonstrated that in the present status of Esperanto the management of the publication of a magazine and the sale of Esperanto literature may under favorable conditions be made a self supporting proposition but not one of any considerable profit to the investors. Owing to the complications arising from the present European war the affairs of the Company must be very wisely and conservatively conducted to insure its profitable existence. A large part of the foreign periodicals have been obliged to suspend publication; the foreign subscription list of **Amerika Esperantisto** which was growing month by month

has come to a sudden halt and the importation of foreign published Esperanto literature has been seriously interfered with. For an indefinite time we shall have to depend upon ourselves for the spread of Esperanto news and the maintaining of interest in Esperanto propaganda.

To this end it has been voted to take over the controlling interest of the American Esperantist Company and to make a general appeal for funds for that purpose. It is hoped that every individual member of the Association will take this general appeal as a personal matter and that the response in the way of cash or pledges will be prompt and hearty. Some of us can give liberally but most of us can give only sparingly and at a sacrifice. No contribution is too large and none is too small. The essential matter is that the response be prompt. Please fill out the form to be found in the advertising pages and return with such amount as you will contribute toward the assured maintenance of our official organ and the continuation of our propaganda in Usono which has been so well begun.

EXAMINATIONS & DIPLOMAS

Educational institutions of all sorts conduct examinations as tests of the acquirements of their students, and the students are usually proud to receive the diplomas, which show that the required examinations have been successfully passed. Thus the Esperanto Association of North America conducts two grades of examinations, a preliminary and an advanced, under the direction of the chairman of the committee on examinations. Successful candidates receive diplomas, and those who attain high rank also receive honorable mention.

The names "Elementa Diploma" and "Supera Diploma" have been adopted by international consent, and an effort is now being made to bring into substantial agreement the requirements for the examinations in the various national associations of the world. These examinations not only test the student's present knowledge of Esperanto, but are of great assistance in increasing that knowledge, and the candidate frequently finds that he

knows much more about the language at the end of his examination than before.

The requirements for the Elementa Diploma are:

1. Answers to questions in elementary grammar;
2. Esperanto translations of English sentences illustrating elementary grammar;
3. An English translation of a short Esperanto selection;
4. A short letter in Esperanto.

On receipt of the registration fee of 10 cents each, examination papers will be sent to any address. Answers must be returned in four weeks with an examination fee of \$1.25 for members of the Association. An examination fee of \$1.75 is required from non-members.

The examination for the Supera Diploma includes:

1. Questions and sentences covering the whole grammar and syntax;
2. Esperanto-English and English-Esperanto translations;

3. An Esperanto essay of from 200 to 250 words.

Six weeks are allowed for the return of papers. Whenever the examination can be had in the presence of the examiner, the above requirements will be made less difficult, and simple Esperanto conversation and sight translation of ordinary prose will be required. In the preparation of papers in the absence of the examiner, reference to books is allowed, but no other help.

Registration fee, 25 cents; examination fee for members, \$2.50; for non-members \$3.00. No fee is returnable, but in case of failure in either examination a second trial will be allowed at one-half the regular fee.

All correspondence, fees and papers should be addressed to

HERBERT HARRIS,
Chairman, Exam. Com.
10 Henry st.,
Portland, Me.

Executive Committee Meeting E. A. N. A.

Held at the office of the American Esperantist Co., West Newton, Mass., Saturday, Sept. 12th at 3 P. M.

Present: Jas. D. Hailman, President EANA; Dr. C. H. Fessenden, Secretary EANA; Ernest F. Dow, Chairman Publications Committee; Wm. H. Huse, Chairman Propaganda Committee; Edward S. Payson, Vice-President, American Esperantist Co.; I. A. McCaffrey, Sec-Treas., American Esperantist Co.

A general discussion regarding the effects of the European War on the affairs of the American Esperanto movement took place, and it was decided that in order to insure the continuation and regular appearance of an official organ, it would be wise for the Esperanto Association of North America to secure a controlling interest in the stock of the American Esperantist Co. Upon motion of Mr. Huse it was voted that it was expedient to assume such a controlling interest and that the Secretary of the Association be instructed to solicit funds and donations for that purpose, and to expend such funds in the purchase of stock.

New England Esperanto Association

The semi-annual meeting of the New England Esperanto Association will be held in Boston, Saturday, Oct. 31, 1914. Full details will be mailed to New England members before that date. Members from other divisions are cordially invited and will receive information by writing Miss E. J. Meriam, 50 Congress St., Boston, Mass.

NECROLOGY

James G. Smith, Medford, Oregon.

Preliminary Examinations (Atesto pri Lernado) Passed

John E. McDonough, Portland, Me.
Andrew Adams, Jr., Portland, Me.
J. S. Wadsworth, Portland, Me.
J. E. Jones, Pittsburgh, Pa.
A. E. McKee, Pittsburgh, Pa.
Minnie R. McKee, Pittsburgh, Pa.
Mrs. J. S. Bonsall, Pittsburgh, Pa.
Mrs. Isabel G. Knowlton, P't'gh, Pa.
R. V. Eder, Pittsburgh, Pa.
Rae A. Finley, Pittsburgh, Pa.
Gertrude S. Edwards, P't'gh, Pa.
Margaret E. V. Roche, P't'gh, Pa.

Advanced Examinations (Atesto pri Kapableco) Passed

Miss Iwilda M. Huston, P't'gh, Pa.

The Students' Esperanto League

Much interest in the Students' Esperanto League is cropping out in various parts of the country where no rondo as yet has been organized. So many letters are being received inquiring about the plan of the League, and the method to be adopted in organizing a rondo, that a little information may not be out of place here.

The League membership is made up of students of high schools and schools of similar rank, and those who have been such students within five years. A local branch is called a rondo or circle. Every rondo elects its own officers and adopts its own rules, subject to the constitution of the League. Each rondo annually pays to the League treasurer fifty cents for each of its members, which makes

them members of the League and also of the Esperanto Association of North America, with the right to vote at the meetings of those bodies.

A rondo is, to a certain extent, a social club, as its members are of an age that enjoys frequent social gatherings; but they also aim to improve themselves in the study and use of Esperanto, and try to spread a knowledge of the international language among other young people, so far as is in their power.

In some cities the rondo meets weekly, devoting most of the evening to study, but allowing a little time for general conversation. In other cities, where the members are of various degrees of advancement in the study of the language, there are classes of different grades which meet weekly with teachers either from among the best equipped members of the rondo or from an adult Esperanto society, and the rondo as a whole holds a monthly meeting, without a lesson, but with a program of Esperanto songs and recitations, and sometimes an Esperanto game which is entertaining and at the same time instructive. Occasionally the members are ambitious enough to have a debate or a short play. Of course the

League does not presume to dictate as to how the members of a rondo shall pass the time at their meetings, but they themselves do not forget that the aim of the organization is to increase the number of young Esperantists in their locality and their own knowledge of the language.

A student living at a distance from any rondo may join the League directly by sending an application with fifty cents to the League secretary. The present officers of the national League, elected at the annual meeting in Chicago in July last, are as follows: W. F. J. Manning, Portland, Me., President; Clyde Kennedy, Far. W. Va., Secretary-Treasurer; Isabelle A. McCaffrey, West Newton, Mass., Thurston E. Wood, Washington, D. C., and Wyatt Rushton, University, Va., Executive Committee.

Anyone desirous of further information may address the secretary at any time, enclosing a stamp for reply.

A new rondo is in process of organization in Parsons, W. Va. The Portland (Me.) "Progres Rondo", has elected officers for the next six mos. as follows: Pres., Donald McDonald; Vice-Pres., Milton McGorrell; Sec-Treas., Doris Perkins, 37 Tremont st., Woodfords, Me.; additional directors, Edna Dame, William Connell.

END OF OFFICIAL PART

AN IMPORTANT NEW ESPERANTIST

Readers of *Amerika Esperantisto* and members of E.A.N.A. will be interested to learn that Mr. and Mrs. Edwin C. Reed, the former, ex-secretary of the Association, and the latter, ex-"redaktorino" of A. E., are receiving congratulations on the occasion of a new arrival in the family, already known to a host of friends as Master Erik Reed. From confidential and authoritative sources, we are informed that this youngest Esperantist on record just at present, is in a fair way to completely outshine his distinguished parents. Mr. Reed, who was largely instrumental in organizing the present Esperanto Association of North America, was for many years its secretary, and is prominent in peace work and along lines of international endeavor. Dr. Ivy Kellerman-Reed who is entitled to most of the letters of the

alphabet after her name, (being an A.B., A.M., Ph.D. and LL.B.) was always closely associated with her husband in the Esperanto work, in 1911 assuming the editorship of the magazine, which position she held during two years. In 1913, Mr. and Mrs. Reed both gave up active work in the Esperanto movement, after having laid the foundations for the wide national and international publicity which our organized movement in this country now enjoys. They are at present residing temporarily at Atlantic, Mass.

We wondered last month why our book reviewer insisted that we place his review of Mrs. Stoner's book, "Natural Education" in that number. He no doubt thought it the psychological time for its appearance.

EN ESPERANTUJO

(La jena estas fondita sur spertajo mia okaze de la Sepa en Antverpeno. La kunsento tiel abrupte iniciatita alportis... kaj ankoraŭ alportas... al mi ne nur utilon sed la daŭran amikecon de homo klera, genia, altestiminda. Li estas sperta lingvisto kaj konata Esperantisto, kaj kvankam mi rigardas lin, (kaj li rigardas sin) kiel mia kvazaŭ-zorgaton, tio estas nur tial, ke li estas junulo laŭ jaroj kaj mi estas specialisto pri junuloj.—H. I. K.)

Amiko mia, kiam mi memoras,
Ke solan renkontigon havis ni,
Neeble ŝajnas, ke por mi kaj vi
Kreskajo de bonvolo jam plenfloras.

Nur unu vidon - kaj nur dum momen-
to!
Sed nia ekrigardo tuj eltrovis
La vojon ĝis la koro kaj ekmovis
En ambaŭ ni spiriton de kunsento.

"En nom' de L'Verda Stelo, frato
mia!"

Mi vin salutis kvankam ja ne konis;
"En nomo de La Stelo!" vi redonis,
Kaj min bonvenis al hejmlando via.

Similis vi al juna arbo bela,
Jam vekiganta en printempo frua....
Kreskanta sub ĉielo ĉiam blua....
Ekburĝonanta en sunlumo hela.

Mi pensis: "Arbo, mi elserĉis vin....
Aŭ vian similulon... ĉiam, ĉiel!
Mi vin enmetos en gardenon, kie
Pri via farto mi okupos min."

En korolando propra kaj privata,
Troviĝas kvazaŭ-sankta gardeneto,
En kies mezo staras arbareto,—
El lokoj la plej sankta kaj amata.

En mezon de l' arbaro sanktigita—
En koron de la koro mem, kvazaŭe.
Vin zorge mi transplantis anstataŭe
De arbo jam de l' morto elhakita.

En la ĝardeno nun se mi promenas
Proksime de la juna arbo rekta,
La bosko ree ŝajnas plej perfekta,
Ĉar tiun viglan arbon ĝi entenas.

H. I. Keyes

LA LEGENDO PRI LA OLIVUJO

En egipta dezerto loĝadis malju-
nulo kiu pensis ke estus bone se li
havus olivujon apud sia kaverno.
Tial, li plantis tian arbeton. Pen-
sante ke la arbeto eble bezonas ak-
von, li preĝis Dion ke pluvu, kaj la
pluvo venis kaj akvumis la olivujon.
Poste, li havis ideon ke varma sun-
brilo por ŝveligi la burĝonojn estus
konsilinda. Li preĝis kaj la suno bri-
lis. Tiam la etaĵo malforte aspektis
kaj la dezertulo prijuĝis ke estus bone
por la arbeto se la frosto venus por
ĝin fortikigi. Denove li preĝis kaj
tiun nokton la frosto ĉie surterigis.
Post tio li kredis ke varma suda vento
helpus la arbeton, tial li denove pre-
ĝis kaj la suda vento blovis sur la
olivujon, kaj — ĝi mortis.

Post iom da tempo la ermito vizitis
fratan ermiton, kaj jen! apud lia ka-
verna pordo floras olivujo. "Kiel es-

tas, ke tie troviĝas tia bona kreska-
jo?" demandis la nesukcesa ermito.
"Mi ĝin plantis, Dio benis ĝin kaj ĝi
kreskis." "Ho, frato, mi ankaŭ plan-
tis olivujon, kaj kiam mi prijuĝis ke
ĝi bezonas akvon, mi petis al Dio ke
Li donu akvon al ĝi, kaj la akvo ve-
nis. Kiam mi pensis ke ĝi bezonas
la sunbrilon, mi petis kaj la suno bri-
lis. Kiam mi opiniis ke forteco man-
kas, mi preĝis kaj la frosto venis—
Dio donis al mi ĉion, kion mi petis
por mia arbeto, kiel mi pensis taŭga,
kaj spite ĉio, ĝi mortis."

La alia respondis, "Kaj mi, frato,
enmetis mian arbon en la manojn de
Dio, kaj li pli bone ol mi sciis kion
ĝi bezonas."

El "Gleaner"

Tradukis Nellie Monte-Gill

NOVAJ LIBROJ

LA MORTO, novelo de LEO TOLSTOI, tradukis A. Sarapova, 126 paĝoj, 25 cendoj.

En la unua ĉapitro la leganto trovas Ivanon mortinta. La cetera parto da paĝoj klare kaj malagrabla pri-skribas lian malrapidan kaj suferantan mortadon dum kelkaj monatoj, pro doloriga kaj nekuracebla interna mal-

sano. Malgraŭ la famo de la aŭtoro; malgraŭ la literatura bonego de la verko; malgraŭ la iom bona traduko, tia materialo apartenas nur al la paĝoj de medicina verko, kaj estas ĉi tro detala kaj malagrabla por tia verko. Se oni volas paceme kaj kviete dormi, estas konsilinde ke oni evitu konadon kun Ivano kaj liaj simptomoj.

MIRIGA PROGRESO DE KONSTRUADO

ĈE

LA PANAMA-PACIFIKA INTERNACIA EKSPOZICIO

La dekunu ĉefaj elmontraj palacoj ĉe la Ekspozicio jam estas pretaj kaj oni nun instalas la elmontraĵojn.

La loko de la Ekspozicio, konsistanta el longa peco de 635 akreoj (257 hektaroj), kiu etendiĝas 3 mejlojn (4.8 kilometroj), laŭ la bordo de la golfeto San Francisco, nun floradas per milionoj da neordinaraj floroj kaj miloj da valorplenaj arboj el ĉiuj partoj de la mondo.

Antaŭ dekok monatoj tiu loko estis duone akvokovrata sub sala marĉo. Inĝenieroj laboris monatojn por pleniĝi ĝin de sablo per hidraŭlikaj pumpiloj kaj poste oni ĝin kovris per okoloj (20 centimetroj) da riĉa riverfunda tero.

Pro strukturaj celoj oni dividis la kampon en tri partojn, nome, la orienta parto por "La Zono" (zon), la distrikto de koncesioj, la okcidenta parto por la ŝtataj kaj fremdlandaj konstruaĵoj kaj la centra parto por la elmontraj palacoj.

Laŭlonge de la orienta limo de la lastnoma parto staras la Palaco de la Maŝinaro, unu el la plej grandaj konstruaĵoj el ligno iam ajn konstruitaj, kaj la unua el la ekspoziciaj konstruaĵoj esti jam kompleta. Ĝi estas

967 futojn (294 metrojn) longa kaj 367 futojn (112 metrojn) larĝa.

Oni nomis la centran grupon da ok konstruaĵoj "La Murita Urbo," kiu jam estas finkonstruita. Inter tiuj ĉi konstruaĵoj etendiĝas grandegaj kortoj kaj arkadoj, kiuj kunigas la konstruaĵojn.

Sude oni trovas la Palacon de Hortikulturo kun ĝia masiva kupolo, 185½ futojn (56 metroj) alta kaj 152 futojn (46 metroj) diametra, tute konstruita el vitro.

Je la okcidenta ekstremo de la centra grupo estas la Palaco de Belartoj, 950 futojn (289 metroj) longa kaj duoncirkle formita. Ĝiaj flankaj duonĉirkaŭas kvietan lageton.

Oni povas diri, ke la konstrua periodo de la ekspozicio estas efektive finita kaj ke la instalado de la unua elmontraĵo je la 27a de Majo estis la komenco de la dua periodo, kiu finiĝos nur je la solena malfermo la 20an de Februaro, 1915.

La Prezidanto de la Ekspozicio, Charles C. Moore, promesis antaŭ du jaroj, ke ĝi estos malfermita ĝustatempe; kaj je la nuna tempo vere ŝajnas, ke ne estos eĉ iomete da malfruco. Ĉiu detalo de la ekspozicio-

konstruado estos finita kelkajn mona-
tojn antaŭ la destinita dato, kaj dum
la tiamlastaj malmultaj semajnoj oni
perfektigos ĉion.

Palaco de Edukado

En la ŝtata kaj fremda pavilona
apartajo de la ekspozicia kampo, la
progreso nature malpli rapidas ol en
la montraĵa parto, sed eĉ tie oni povas
vidi pretecon. La konstruaĵo de la
usona ŝtato Idaho fariĝis kompleta

antaŭ kelkaj semajnoj, la konstruaĵo
de Nov-Jorko alproksmiĝas kompleti-
gon, la 600,000-spesmala konstruaĵo
de Kanado estas efektive preta, kaj
multaj el la 35 fremdlandaj nacioj
progresas tre rapide je la konstruado
de la pavilonoj.

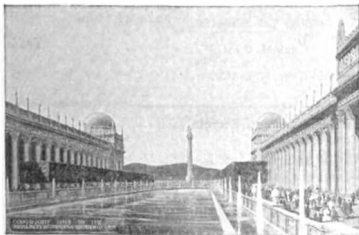
Sesdek mil montraĵoj jam estas ak-
ceptitaj de la fakularo de montraĵoj
kaj oni nun instalas multajn. Mil
pakokestoj enhavantaj la Kanadajn
elmontraĵojn alvenis dum la lasta par-
to de Majo, kaj kiam la konstruaĵo es-
tos preta, oni enmetos ilin.

Nokte la Ekspozicio prezentos mi-
rindan vidajon. Sistemo de ilumina-
do, tute nova kaj originala, estas el-
laborita, kaj oni nun instalas ĝin.

Ĉe la pasintaj ekspozicioj la ekster-
oj de la konstruaĵoj estis ĉiuokaze
iluminataj per Jaŭkonturigado laŭ la
fasadoj, helpe de inkandeskaj lampoj.
Tio faris egalan iluminadon, kaj mala-
perigis la fortbrilajn lumojn kaj la
ombrojn, kaj sekve oni perdis la per-
spektivon.

Per la fluegluma sistemo ĉe la Pa-
nama-Pacifika Internacia Ekspozicio
tiuj ĉi fortbrilaj lumoj estos jetataj
en reliefon, kaj la ombroj estos pli-
fortigataj per kaŝitaj dubepurpuraj-
trempitaj lampoj, kiuj jetos dikajn
ombrojn tien, kie ajn estas postulate.

Tiu ĉi parto de la luma sistemo nun
estas ĉirkaŭ 75 procente finita, kaj la
inĝenieroj laboras je la ĉefajo de la
ilumina plano, la Briletadilo (The
Scintillator). Tiu ĉi ajo estos baterio
el kvardek 36-colaj (90 centimetroj)
serĉlumigilaj projektantoj, ŝirmataj
per koloritaj ŝovŝirmiloj. La tuta ba-
terio ludos "La Dancon de la Lum-

La Korto de la Universo

Dio," lumsimfonion, sur la nebulojn, kiuj vidigas je la ekveno de la nokto en San Francisco.

La granda "Turo de la Juveloj," kiu estos kovrita per briletantaj gemegoj, estas jam duonkompleta. Ĝia ŝtala kadrego estas preskaŭ tute ĝustaloke. La strukturo estos 435 futojn (133 metroj) alta.

La "Zone," la ekspozicia distrikto de koncesioj formigas rapide. Pli ol sep mil pripetoj estas ricevita pri lokoj disdoneblaj en la distrikto, kaj ĉe tiuj jam plenumitaj, la sumo elspezota en konstruado, estas garantiita superi

dudek milionojn da spesmiloj, kaj la cent ĉefaj kostos dekkvar milionoj da spesmiloj.

Ne malpli ol 230 kunvenoj kaj kongresoj de nacia aŭ internacia graveco elektis San-Franciskon, kiel la kunvenlokon dum 1915, multaj el ĉi tiuj aranĝis ĉeesti la Ekspozicion dum unu el la ĉefaj pompaj kaj specialaj festaj tagoj.

Tradukis

H. B. Weaver

Sacramento, Calif.

STATEMENT of OWNERSHIP, ETC.
Of Amerika Esperantisto, published monthly
at West Newton, Mass., required by the Act
of August 24, 1912.

Editor, Ernest F. Dow, West Newton, Mass.
Managing Editor, same.

Business Manager, same.

Publisher, The American Esperantist Co., Inc.,
West Newton, Mass.

Owners: (If a corporation, give names and
addresses of stockholders holding 1 p. c. or
more of total amount of stock).

Boston Esperanto Society, Boston, Mass.

Flora M. Wyman, N. Abington, Mass.

J. M. Clifford, Jr., Braddock, Pa.

Ernest F. Dow, West Newton, Mass.

W. L. Church, Boston, Mass.

H. S. Hall, Cleveland, Ohio.

H. B. Besemer, Ithaca, N. Y.

J. D. Hailman, Pittsburgh, Pa.

Known bondholders, mortgages, and other security holders, holding 1 p. c. or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities: None.

(Signed), Ernest F. Dow,

Business Manager.

Massachusetts, ss.

Sworn to and subscribed before me this
10th day of October, 1914.

(Seal)

Frank M. Grant,

Notary Public.

My commission expires Dec. 10th, 1920.

NIAJ SERCEMULOJ

Kial Absalomo povus facile kapti balenojn?

Car li ricevis har-punon
(Terura "pun"-o Red.)

Ho Ho

"Ho, mi havas rakonton por vi.
Piedirante al la urbo—"

"Ho, vi surprizas min. Mi ne sciis
ke vi iam pie diras ion."

W. H. H.

Patrino—Nun, Vilĉjo, vi diris al mi mensogon. Ĉu vi scias kio okazas al knabetoj kiuj mensogas?

Vilĉjo—(honteme) N-e-e-e.

Patrino—Nu, granda nigrulo kun nur unu okulo en mezo de la frunto venas kaj flugas kun ili ĝis la luno kaj igas ilin kolekti bastonojn dum ilia tuta vivo. Nun, vi neniam plu mensogos, ĉu ne? Mensogi estas terure malbonega!

—Puck

Trad. J. M. C. Jr.

Dr. C. H. Fessenden, General Secretary, E. A. N. A.
Newton Centre, Mass.

I am in favor of securing control of the American Esperantist Company and to that end am enclosing (check, money order, cash, Co. stock) to the amount of \$.

Name .....

Address .....

Date .....

HOLIDAY OFFERS

What more appropriate gift for your Esperantist friend than a well-selected book in the International Language, — something you know will be appreciated by the ardent devotee of the "kara afero."

The following books are in attractive format and make ideal holiday remembrances. If desired, we will mail any book, neatly boxed to the intended recipient, and enclose your card, sending the gift in time to reach the destination just before the 25th.

We especially recommend for pleasing remembrances:

ESPERANTO-ENGLISH DICTIONARY , (Millidge), cloth,	\$1.50
PRINCO VANC' , heavy green cover, art paper, gold-stamped,	.35
green cloth, gold-stamped,	.75
SUB LA MEZOKTA SUNO , paper	.35
cloth,	.50
TRA L' SILENTO , parchment, lettered in red and gold,	.40
green chamois, gold lettering,	.60
KIEL PLACAS AL VI , art paper,	.35
flexible green leather, gold-stamped,	.75
THE NEW TESTAMENT ,	
art cloth, gold edges,	.40
leather-lined Persian yapp,	1.10
limp French morocco (India paper),	.75
leather-lined Persian yapp (India paper),	1.40
MALLONGA BIOGRAFIO DE HENRY FAWCETT ,	
heavy art paper, deckle-edge cover,	.25
PAŬLO DEBENHAM , (the original Esperanto novel),	.55
LA RABISTOJ , (a Zamenhof translation of this powerful drama),	.65
HAMLETO , (a translation by Zamenhof),	.51
JULIO CEZARO , green cloth,	.50
MAKBETO ,	.55
ĈE LA PIEDOJ DE LA MAJSTRO , artistic edition de luxe,	.55

This is an economical Christmas for everyone, — none realize that more fully than we. The above prices however, are within the reach of all, and such gifts to a fellow-clubmember or to friends in other cities will be received with full appreciation of their intrinsic interest to both donor and recipient.

PLACE YOUR ORDER TODAY — either having it sent to you or mailed direct. We guarantee satisfaction.

THE AMERICAN ESPERANTIST COMPANY, INC.

West Newton, Mass.

THE EVER-POPULAR GIFT

Subscriptions to favorite magazines!

As a supplement to this issue you will find catalog of our special magazine offers, sent you especially for the holiday season. An appropriate gift, lasting the year round, always acceptable. If ordered as gifts, attractive Christmas cards will be mailed each recipient, stating by whom subscription is sent.

Use blank to be found in catalog and mail us your order for Christmas subs.

As all profits from this branch of our work are devoted to our movement, we earnestly solicit your subscriptions and renewals to popular monthlies. We can guarantee the lowest club-rates found anywhere, and prompt, efficient service.

THE AMERICAN ESPERANTIST CO., INC.

West Newton, Mass.

Buy Gift Books for Christmas

WITH A

COUPON TICKET

\$5.50 IN COUPONS FOR \$5.00

SAVE MONEY!

SAVE TIME!

Quick and convenient—if you want four books, worth \$2.10, you just cut off \$2.10 in coupons, and mail them with your order. If, as sometimes happens, the 20-cent book is out of stock—back comes a 20-cent string of coupons and the transaction is closed! No waiting at the post office window for a money order! No danger of cash being lost in transit.

Do WE lose anything on this?—Nay, Nay, Pauline—It's the CONVENIENCE!! Why, it's SO convenient that it makes ordering books a positive pleasure.

THE AMERICAN ESPERANTIST CO., INC.

West Newton, Mass.